

ԳԱՒԻՐ: ԳԱՆԳԱԿԱՌՈՐԳ ԳԱՆԴԱՐԱՆ

Ամսագրոյս մէկ պարտքն ալ՝ ժամանակակից մարդկանց մէջէն անուանիներուն վրայ տեղեկութիւն տալ ըլլալով, բոլոր Գաղղիոյ օրագրաց հետ մէկտեղ մենք ալ յիշատակենք Դաւիթ քանդակագործը՝ որ վախճանեցաւ անցած տարւոյն դեկտեմբերի ծին :

Այս հռչակաւոր անձը երկու բանի կողմանէ մեծ համբաւ ունեցաւ . մէյմը քանդակագործութեան արուեստին մէջ կարգէ դուրս ճարտարութիւն ցուցնելուն համար, մէյմըն ալ՝ սաստիկ ազատասէր սկզբունքներուն համար : Առաջին կատարելութիւնը այնչափ գերազանց էր որ ոմանք համարձակ ըսին քէ Գաղղիացոց Գանովան Կլընայ ըստիւյ, եւ ոմանք ըստ իմիք անկեց ալ վեր դրին զինքը : Մենք այս դատաստանը կարողագուցից ձգելով, այս միայն ըսենք քէ Դաւիթին ամենամեծ գովեստն այս է՝ որ անշնան ու աղբար միճակէն աշխարհաքարոզ ու բաւական հարուստ մարդ եղաւ իր հանձարովն ու անխոնջ աշխատասիրութեամբը :

Ծնած էր Գաղղիոյ Անժէ քաղաքը մարտի 12ին 1789ին . ուստի եւ գաղղիարէն David d'Angers անունովը կըլիշովի : Հայրը փայտի վրայ բան փորագրող ու իր արուեստէն աժգո՞ր ըլլալով՝ չէր ուզեր որ որդին քանդակագործ ըլլայ . կըսէր անդադար քէ որդւոյս անօրի մեռնիլը չեմ ուզեր . բայց Դաւիթին այն արուեստին ունեցած բաղձանաջը չկրցաւ յաղքել : Վարսուն Ֆրանքի չափ փոխ ստակ ճարեց Դաւիթ, տասներօր տարեկան ատենը Փարիզ եկաւ, քանդակագործութեան ետեւ եղաւ, անտանելի նեղութեամբ ու չարքաշութեամբ ապրեցաւ . ու վերջապէս սկսաւ ջն փառք շահչի եւ քէ ստակ վատարկիլ :

Իր սեպնական յատկութիւնն եղաւ՝ մեծամեծ մարդկանց արձանները քանդակել, մանաւանդ ժամանակակցաց, եւ ամէն փորուածքներուն մէջ ալ այնպիսի վարպետութիւն մը ունի որ կարծես քէ մարմարիոնին կենդանութիւն եւ զօրութիւն միանգամայն կուտայ : Հոս անելորդ կըմամարինք իր քանդակած արձանները մէկիկ մէկիկ յիշատակել . Գաղղիոյ մէջ ճամբորդութիւն ընողը շատ տեղ կըհանդիպի անոնց . բայց մինչեւ Խաւիա, Գերմանիա եւ Յունաստան ալ գնացած են իր անմահ ձեռագործները : Մարսիլիոյ յաղթական կամարին վրայի փորուածքներն ու Փարիզու Պան-

թեոնին ձակատը եղած հոյակապ բարձրաքանդակը իր մեծամեծ գործոց կարգը կըսեալուն : Անոնցմէ գատ բողոցած է շատ մը անդրիններ ու կիսանդրիներ, որոնց մէջ երեւելի են Գոնատ, Կնքէ, Յիւր, Գոռնէյ, Գիւլիէ, ձեֆըրտոն, Ռասին, Փիլոպեմեն, Ռայմա, Կուրեմպերկ, Շարպիւրան, Կամմարին, Վիկտոր-Խիւլյ, Լաֆայէր, Վոշիէկ-բոն, Վիսքոնթի, Ռոսսինի, Միցքեմվիչ, Լամբենէ, Արակոյ, Հումպոյր եւ այլն :

Ազատասիրութեանը վրայ երկար խօսելու պարտք կամ պատճառ մը չունենք : Որոնք որ զիտեն քէ անցեալ դարուն վերջերն ու այս դարուս մէջ որչափ մեծամեծ մարդիկ որ եղած են յեւրոպա, մանաւանդ Գաղղիոյ մէջ, ամենքն ալ ազատական մտքի տէր են եղեր, չեն զարմանար որ այն հանձարեղ քանդակագործն ալ Գաղղիոյ գրեթէ ամէն յեղափոխութեանցը մէջ գտնուած է : Իր հասարակապետական կարծիքները ամենուն յայտնի ըլլալով՝ 1848ին սահմանադիր ժողովոյն մէջ երեսփոխան ընտրուեցաւ . 1851ին դեկտեմբերի 8ին բանտ դրուեցաւ . ու քանի մը օրէ ետքը մէյմըն ալ Գաղղիա ոտք չլոխելու պայմանով աքսորուեցաւ, գնաց Պեշմա . անկեց Յունաստան եւ Խաւիա պտրտեցաւ, բայց չկրցաւ խոր տխրութիւնը փարատել : Վերջապէս Խաւիոյ Նիցցա քաղաքը հաստատեց իր բնակութիւնը, եւ հայրենեացը կարօտովը օրէ օր կըմայր կըմաշուէր, մինչեւ որ իրեն բարեկամ Պեռանժէ բանաստեղծը հրաման ընդունեցաւ տէրութենէն որ կարենայ Դաւիթ դառնալ հայրենիքը՝ իր ընտանեացը քով . սակայն մաղձառութիւնը վրան տուած ըլլալով՝ չորս տարի ալ Փարիզու մէջ մաշուելէն ետեւ վախճանեցաւ, եւ մեծահանդէս յուղարկաւորութիւն մը ունեցաւ, որուն ներկայ էին՝ ուրիշ շատ եղանաւոր մարդկանցմէ գատ՝ Գամբենաք, Պեռանժէ, Կուտշոյ, Գառնէ, Մարի, Վոյապէլ, Կինսո, Ժիւլ-Սիմոն, Պասքիտ, Գրեմիե, Մանին, Վիլման, եւ բազմաթիւ արուեստագետներ :

Propriétaire-gérant . A. LACHAT.

Ի ՓԱՐԻԶ, Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՎԱՍԻԷՐԻ :

PARIS. — IMPRIMERIE WALDER, RUE BONAPARTE, 44.